

SOCIETO POR LA INTERNACIA LINGVO ESPERANTO EN BRNO

Adreso: Věra Podhradská, Poříčí 1, 603 00 Brno; rel. 543 233 047 a 736 249 264

POZVÁNKA na setkání členů a příznivců Sdružení pro mezinárodní jazyk esperanto v Brně v II. čtvrtletí 2014

Setkání se uskuteční vždy třetí středu v měsíci v klubovně ÚMČ Brno-Kohoutovice, Libušina třída 27, v 1. poschodí. Budova (s nápisy: Sauna, Solárium, Posilovna, Mahenova knihovna aj.) se nachází při konečné zastávce trolejbusu č. 37, který jezdí z Mendlova náměstí (25 minut jízdy). Název stanice je „Jírovcová“. (Upozornění: některé spoje ze zastávky Jírovcová pokračují do Lískovce!) Použit lze také autobus č. 50.

Začátek schůzí je vždy v **18.00** hodin.

16.4.2014	Verda Stacio el Ostrava	Pavel Kaščák, Jarka Čejková
21.5.2014	Rerum novarum	Oldřich Arnošt Fischer
18.6.2014	Militaj jaroj de František Baďura	Milada Vondroušková

Programoj de la Esperantista Klubo en Brno

Místo schůzí: Starobrněnská ul. 15, přízemí domu. Ulice je spojnicí mezi Zelným trhem a Šilingrovým náměstím v centru města. U vstupu je zvláštní zvonek (vpravo na rámu dveří).

Začátek schůzí v **18.00** hodin.

Informace, kontaktní adresa: Miroslav Malovec, Bosonožská 15/10, 625 00 Brno, malovec@volny.cz, telefony: 547 240 690; 737 562 479.

2.4.2014	Vojaĝoj tra Svislando I	Miroslav Hruška
9.4.2014	Vojaĝoj tra Svislando II	Miroslav Hruška
23.4.2014	Artilerianoj kontraŭ aviadistoj	Zdeněk Závodný
30.4.2014	Esperanto de nivelo al nivelo	Josef Vojáček
7.5.2014	Lasu vin surprizi	Miroslav Hruška
14.5.2014	La 21-a de aŭgusto 1968	Josef Vojáček
28.5.2014	Narkotaĵoj kaj fumado, risko por la sano	Zdeněk Závodný
4.6.2014	Lužice	Milan Kolka
11.6.2014	Soros: Maskerado ĉirkaŭ la morto	Miroslav Malovec
25.6.2014	Ĝardeno ĉe familo Veselý	

Jazykové koutky

Výbor kohoutovického Sdružení v loňském roce rozhodl, že čtvrtletní pozvánky na schůze brněnských esperantistů budeme doplňovat jazykově vzdělávacími texty, abychom tak členům pomáhali zvyšovat úroveň znalosti esperanta. Úkolem zpracovat příslušné texty byl pověřen Jan Werner, který v letech 2004-2009 publikoval „jazykové koutky“ v časopise Svazu handicapovaných esperantistů (AEH) *INFORMILO*. A právě z tohoto souboru bude pro vás poučné texty vybírat a doplňovat Pozvánky tak, aby byly využity obě stránky listu A4. Pokud máte přání vysvětlit nějaký jazykový problém z vaší praxe, sdělte mu téma osobně, nebo na el. adresu: wernerjan@seznam.cz.

Transitivecon de verboj oni devas ellerni

Špatně bývá rozuměno přechodnosti (transitiveco) a nepřechodnosti některých esperantských sloves, zvláště těch, která jsou z hlediska přechodnosti odlišná od češtiny. Většina českých nepřechodných sloves je provázena zvrtným zájmenem „se“ (smát se, vyvíjet se), bez tohoto zájmena jsou pak některá z nich v roli přechodného slovesa (vyvíjet co), nikoliv však všechna tato slovesa. Např. tvary smát, radovat bez zvrtného zájmena nemají relevantní význam. Mám pro vás jedinou radu: každé esperantské sloveso se naučte včetně jeho dějové přechodnosti, tzn. zda se jeho význam vztahuje zpětně k podmětu (činiteli), anebo zda přechází na předmět. Ilustrativní příklady:

- bonveni = být vítán, přicházet vhod, kdežto vítat, přivítat (někoho) = bonvenigi. Suna vetero bonvenas. Prezidanto bonvenigas gastojn.
- ĉesi = přestat, ustat, kdežto přerušit, zastavit (někoho, něco) = ĉesigi. La patro ĉesas legi. La laboristo ĉesigis sian laboron.
- diferenci = lišit se, kdežto rozlišit (něco) = diferencigi. Niaj opinioj diferencas. Oni diferencigas aliĝintojn laŭ la aĝo.
- evolui = vyvíjet se, kdežto vyvíjet (něco) = evoluigi. La politika situacio evoluas kontentige. La fabriko evoluigas novan teĥnologion.
- ĝoji = radovat se, těšit se, kdežto těšit, potěšit (někoho) = ĝojigi. La infanoj ĝojas pro la donaco. Mian fraton ĝojigis via laŭdo.
- halti = zastavit se, stanout, kdežto zastavit, zarazit (někoho, něco) = haltigi. Antaŭ nia domo haltis nova aŭtomobilo. Haltigu vian koleran parolon.
- sonori = zvonit (např. zvon zvoní), kdežto zvonit, zazvonit, rozeznít, rozezvučet (něco) = sonorigi. Příklady viz v poznámce.
- ŝpruci = tryskat, prýštit, stříkat (samovolně), kdežto stříkat (něco) = ŝprucigi. En la parko ŝprucas fontano. Li ŝprucigis insekticidon sur plantojn.

Poznámky:

- Existuje několik esperantských sloves, která se mohou vyskytovat jako přechodná i nepřechodná. Např. uvedené „sonori“ je nepřechodné, vztahuje-li se jako přísudek pouze k podmětu bez přímého předmětu (zvony zvoní – sonoriloj sonoras), může být také přechodné ve smyslu identifikace, oznamování (zvony zvoní poledne – sonoriloj sonoras tagmezon). Avšak v případech, kdy jde o něčí úkon, kterým se má ozvučné těleso rozezvučet, je nutné užít příponu -ig; příklady z PIV: *la preĝeja servisto sonorigis al la vespera preĝo*; *bonvolu sonorigi al la servantino*; *sonorigi por biero*; *sonorigi ĉe ies pordo*.
- Dalším příkladem esperantského slovesa, které je nepřechodné i přechodné (stejně jako v češtině), je „fumi“. Správné je „kamenon fumas“ (kamna kouří) i „fumi cigaredon“ (kouřit cigaretu).
- Jak jste postřehli, přípona -ig změnil nepřechodné esperantské sloveso na přechodné (evolui – evoluigi) a přípona -iĝ změnil naopak sloveso přechodné na nepřechodné; příklady, v nichž Češi často chybují: fini – finiĝi; komenci – komenciĝi (la prezidanto finis la kunvenon – la kunveno finiĝis; ni komencis danci [dancadon] – la dancado komenciĝis).
- Přidáme-li příponu -ig k přechodnému slovesu, provedeme tím významový posun na jiného činitele, např. „bindi libron“ znamená „(s)vázat knihu“, kdežto „bindigi libron“ znamená „nechat knihu (s)vázat (u někoho, někým)“.

Resumo en Esperanto

Transitivaj verboj transirigas la agon al objekto, al iu aŭ io. Ekz. la transitiva bati supozigas, ke iu suferas baton. En la frazo „La patro ridas“ estas la patro mem, kiu „suferas“ la ridon.

Netransitivaj verboj estas direktitaj kontraŭ neniu kaj nenio, ili esprimas la ideon pri stato, estmaniero de subjekto. Ekzemploj de netransitivaj verboj:

alterni	evolui	kraki	paŝi	ronki	ŝveli
danci	gasti	kuri	pensi	ronroni	ŝviti
diferenci	ĝoji	kuŝi	plori	sidi	tusi
dormi	kontenti	mieni	pozi	stari	veni
enui	kraĉi	pasi	rampi	suferi	zumi

Transitiva verbo povas netransitivigi nur helpe de la sufiksoido -iĝ, ekz.: bani (iun) – baniĝi (bani sin mem). Netransitiva verbo povas transitivigi helpe de sufikso -ig, ankaŭ -um kaj helpe de kelkaj prefikse uzitaj prepozicioj kaj radikoj, ekzemple:

bruli – bruligi	kuŝi – kuŝigi	pleni – plenumi	plori – priplori
halti – haltigi	promeni – promenigi	pendi – pendumi	ridi – ridigi, mokridi

2007-12-07; J. Werner

Brno la 29an de marto 2014

Věra Podhradská
Prezidantino de la Societo

Miroslav Malovec
Prezidanto de la Klubo